

'We moeten ze afschieten'

In zuidelijk Afrika groeien de kuddes olifanten onbeheersbaar. Gerard Jacobs zag de destructie in het Krugerpark. 'Het is een ramp.'

De bull is groot en geil. En agressief. Hij legt zijn oren in zijn nek, krult zijn slurf en schraapt met zijn rechtersporpoot over de grond. 'Sta stil,' beveelt Joe Nkuma, 'doodstil.'

De olifant kijkt ons strak aan en heft zijn slaganden. Het geil druipt langs zijn kop en hij urineert onophoudelijk. Joe Nkuma houdt zijn geweer langs zijn zijde en beweegt niet.

Minutenlang staan we doodstil op de oever van de Letabarivier. Dan schudt de bull zijn kop alsof hij ons wil waarschuwen hem niet te volgen. Hij loopt naar een mopaneboom, krult zijn slurf rond een tak en in één snelle beweging rukt hij alle bladeren eraf. Hij kauwt terwijl hij ons nauwlettend in de gaten houdt. Ik kan zijn gehemelte zien. Hij buigt zijn kop en rukt met zijn slaganden het

boompje uit de grond en begint aan de wortels te knagen. Hij heeft besloten ons te negeren.

Joe Nkuma werkt als *ranger* in het Krugerpark, het grootste natuurreservaat van de wereld, meer dan twee miljoen hectare groot. Het Kruger ontvangt meer dan een miljoen bezoekers per jaar.

Dagenlang trekken we in het spoor van de olifanten door het mopanebos, langs drooggevalen rivieren, over zachtglooiende heuvels. 'Er zijn te veel olifanten,' verzucht Nkuma terwijl de geile bull de rivier oversteekt. 'En ze zijn zo verschrikkelijk destructief. Ze verwoesten het park.'

Ian Whyte heeft de olifanten in het Kruger Park geteld. 'Er zijn momenteel ongeveer elfduizend olifanten. We hebben ruimte voor 7500 olifanten,' zegt hij in zijn kantoor in Skukuza. Ian Whyte is een aimabele geleerde, 'de olifantenman' wordt hij met respect genoemd. Hij kent alle kuddes, alle matriarchen bij naam. Decennialang volgt hij de kuddes.

Op de muur van zijn kantoor, waar hij zelden vertoeft, hangen gedetailleerde kaarten van het park. Alle olifantenkuddes zijn met spelden aangegeven. 'Er is maar één oplossing,' zegt hij met grote tegenzin. 'We moeten ze afschieten. Anders verwoesten ze

het park. Wij hebben geen andere optie.'

'In het begin van de 20ste eeuw toen het park werd gesticht, leefden hier geen olifanten,' zegt zijn collega Danie Pienaar, hoofd van de wetenschappelijke staf van het Kruger. 'Ze waren uitgemoord. Wij hebben een einde gemaakt aan de stroperij, aan de handel in ivoor. Maar nu wordt heel zuidelijk Afrika onder de voet gelopen door de olifantenkuddes. Als we geen maatregelen treffen, verliezen we het park.'

In het verleden hield het park de olifantenbevolking op peil. Jarenlang schoten de rangers tientallen, soms honderden olifanten dood om het natuurlijke evenwicht in het park te beschermen. 'Het was pijnlijk en hartverscheurend, maar het was noodzakelijk. Niemand protesteerde. Tot 1994. Een kleine groep milieuactivisten begon een publiciteitscampagne', herinnert Ian Whyte zich met afgrijzen.

'Een man of drie. Niet meer. Maar ze waren buitengewoon effectief. De pers dook er bovenop. We besloten te stoppen. Nu neemt de olifantenbevolking toe met 7 procent per jaar. Elk jaar komen er zeventienhonderd olifanten bij. Het is een ramp,' beweert hij. 'We moeten maatregelen treffen. Ik

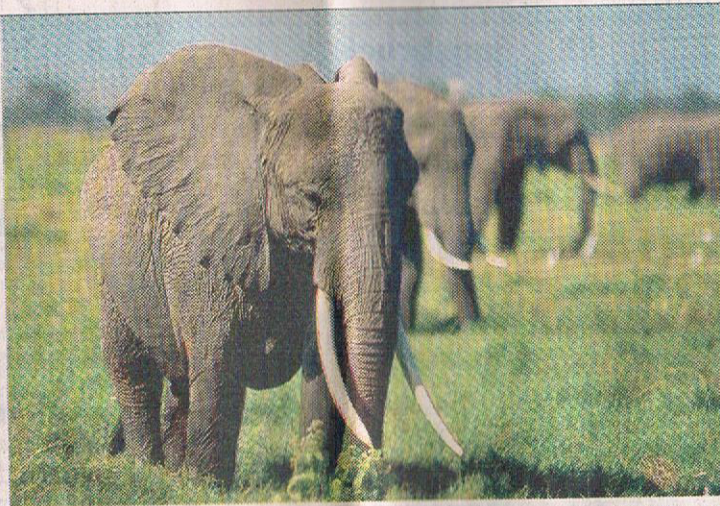

FOTO KIPPA/KINA

haat het idee, maar het is onvermijdelijk.'

Het Krugerpark heeft de afgelopen jaren geprobeerd de boventalige olifanten te verkopen. 'Translocatie is niet langer een optie,' beweert Pienaar. 'Alle dierentuinen zitten vol. Alle wildreservaten kampen met hetzelfde probleem. In sommige parken groeit de olifantenbevolking zelfs met 14 procent. Alleen in Mozambique is er ruimte voor ongeveer duizend olifanten. Maar dat is slechts een tijdelijke oplossing. Botswana wordt verwoest door olifantenkuddes. Zimbabwe kampt met een enorm overschot.'

Pienaar en Whyte hebben de af-

gelopen jaren onderzocht of voorbehoedsmiddelen uitkomst kunnen bieden. Ze zijn zeer sceptisch. 'Je kunt de mannetjes niet steriliseren,' legt Pienaar uit. 'Hun teelballen zijn niet ingedaald. Je zou ze één voor één moeten opereren. Theoretisch is het mogelijk om de vrouwtjes te injecteren met een voorbehoedsmiddel. Praktisch is dat echter onuitvoerbaar. Na drie maanden moet je de behandeling herhalen. En dan elk jaar opnieuw. Het is onmogelijk. Dit is geen dierentuin,' beweert hij geïrriteerd. 'Afschieten is helaas de enige optie. Nu. Anders is de ramp niet te overzien.'

De wetenschappelijke staf heeft

het Krugerpark opgedeeld in zes sectoren. In twee sectoren kunnen de olifanten zich onbeperkt voortplanten. In twee sectoren zullen de kuddes op een wetenschappelijk verantwoord peil worden gehouden. In twee kleine gebieden, in het uiterste noorden en het diepe zuiden van het park, zullen de olifanten gedood worden. 'In het komende jaar willen we ongeveer 950 olifanten elimineren,' heeft Ian Whyte voorgesteld aan de Zuid-Afrikaanse overheid. 'In het daaropvolgende jaar ongeveer 500.' Hij laat de statistieken en curven zien op zijn computer. 'Uiteindelijk willen we jaarlijks 150 olifanten uitschakelen. We ruimen hele families op. Vanuit een helikopter. Wij zijn nu bezig de kuddes te identificeren. Het is een smerig karwei,' bekent hij. 'Maar ik zie geen andere uitweg.'

De staf van het Krugerpark wordt echter niet gesteund door het management, dat kritiek van de milieubeweging vreest. 'Toeristenorganisaties dreigen met een boycot van het park, en van Zuid-Afrika,' waarschuwt Ian Whyte. 'De Zuid-Afrikaanse overheid is daar gevoelig voor.'

De nieuwe directeur van SANP, de Zuid-Afrikaanse wildreservaten, Mavuso Msimang, heeft in

De pil voor olifanten is geen optie

augustus besloten dat de beslissing om het afschieten van olifanten tot nader order stop te zetten, niet wordt herzien. 'Wij zoeken nog steeds naar alternatieven. Wij zijn het slachtoffer van ons eigen succes,' erkent hij. 'De situatie is onbeheersbaar. De verwoesting van het ecosysteem is voor iedereen duidelijk waar te nemen. Maar de beslissing, genomen op 4 mei 1995 om het doden van olifanten te stoppen, is niet veranderd.'

'Ik zou willen,' verzucht een telegestelde Ian Whyte, 'dat de beslissing overgelaten werd aan de wetenschappers, aan experts. Wij moeten handelen. Liever vandaag dan morgen.'

Louis Olivier is *veldwachter* in Letaba. Hij werkt al 35 jaar - 'mijn leven lang' - als ranger in het Kruger, een gezette Afrikaner die verantwoordelijk is voor de hele noordelijke sector van het park.

'Ik heb tweeduizend olifanten gedood, misschien drieduizend. Ik heb ze nooit geteld', vertelt hij geëmotioneerd. 'We dreven ze met een helikopter naar de kant van de weg. Hele kuddes. Soms wel tweehonderd tegelijk. We schoten ze neer vanuit de helikopter. Ik maakte het karwei af op de grond. Ik gaf ze het genadeschot.

De een na de ander.'

Hij richt een denkbeeldig geweer en haalt de trekker over. 'Het was weerzinwekkend', zegt hij. 'Ik keek ze in hun ogen. En haalde de trekker over. Recht in hun hersenen. Het zijn zulke prachtige beesten. Maar ze denken alleen aan zichzelf. Ze vreten het land kaal, verjagen de andere beesten, de zebra's, de giraffes, zelfs de rinoerosen. Wij laadden ze op een vrachtwagen', vervolgt hij met een zucht. 'We dekten ze af met zeildoek. Niemand mocht het zien. Niemand mocht het weten. Het zou slechte publiciteit zijn voor het park.'

'Het was smerig werk. Maar ik was jong, begin twintig. Het was mijn baan. Ik deed mijn werk. Zo goed als ik kon. Maar ik haatte het. Ik zou het opnieuw doen', zegt hij na een lange stilte. 'Als het moet. Maar elke keer, bij elk schot stierf er een stuk van mijn ziel. We elimineerden hele families. Moeders en baby's. We lieten niemand in leven. Ze zouden zijn gestorven van verdriet. Of amok maken. Ze hebben gevoel, veel meer dan wij denken. Ze zijn slim, intelligent. Maar er zijn er gewoon veel te veel.'

www.gjacobs.cjb.net
www.parks-sa.co.za